

4 / Multiverzita

Typaní západní estetiky je etnocentrismus.

Gloria Anzaldúa, *Borderlands / La Frontera* *

Základem konceptu „multiverzity“⁻⁸ je respektování systémů poznání, jež vycházejí nejen z výzkumu a studia, ale i ze zkušeností. Interakce mezi jednotlivými systémy poznání jsou důležité pro rozvoj takových struktur, jež si váží kolektivního celku, soběstačného organismu, důsledků i kontextu. S konceptem multiverzity přišel Paul Wangoola (2000) z Ugandy.⁻⁹ Podle něj multiverzita zpochybňuje strukturování poznání v západních systémech, zejména na univerzitách, kde abstrahování a ztráta vztahu s daným místem vedou ke vzniku specializovaných oborových diskurzů, jež spolu neumějí komunikovat. Wangoola navrhl založení Mpambo Multiversity, která se bude aktivně bránit modernizaci a s ní související „ztrátě vztahu s kulturou“ (s. 270–272).

„Hlavním principem multiverzity Mpambo je její ukotvení ve vlastních základních znalostech, jež mohou lidé

-8

Zajímavý je vztah mezi slovy „univerzita“ a „univerzální“.

-9

Měla jsem za to, že pojem „multiverzita“ jsem vymyslela někdy kolem roku 2000 já. Roku 2001 jsem však zjistila, že ho použil už profesor společenských věd Paul Wangoola, a to v obvyklejším smyslu pro označení jiného druhu univerzity. Koncept multiverzity vznikl před mnoha tisíci lety v hinduistické kosmologii.

30

využít v dialogu, při syntéze, ve vyjadřování, v partnerství, při spolupráci, při budování synergií a vzájemném obohacování: to vše mezioborové a v rámci různých druhů poznání, kultur a civilizací (s. 274).“

„Marginální poznání“ významně přispělo i k feministickému poznání. „Multiverzalista“ si na rozdíl od „univerzalisty“ uvědomuje, že univerzálie obvykle působí v neprospěch většiny nemajetných členů společnosti, neboť upírají hodnotu jejich poznání. Multiverzalista chápe, že existuje mnoho různých způsobů třídění poznatků a že ti, kteří žijí v blízkosti biofyzikálního světa, znají místní podmínky. Podobně platí, že díky svému způsobu vnímání a porozumění světu mohou mnoho nabídnout i chudí, ženy a další z různých důvodů marginalizovaní lidé. Slovo „mpambo“ Wangoola vysvětluje takto: „Po sklizni matka vybere nejlepší semena, aby je pečlivě a bezpečně uschovala pro výsadbu během příští sezóny. Pak teprve dovolí sníst zbytek. V ugandském jazyce lugosa označuje slovo „mpambo“ ta nejlepší semena uschovaná pro sadbu (s. 277).“

Multiverzalista si uvědomuje, že na světě existuje mnoho alternativních forem poznání, jež mají význam pro lidské poznání jako celek (s. 273). Důležité je přitom respektovat způsob, jakým se tyto formy poznání strukturuji, protože jakmile si poznání někdo přivlastní či komerčně využije, dochází k jeho zkreslení. Stejně jako peníze mění společenský význam v domorodé společnosti australských Warlpiriů (Bell, 1983/2002), mění společenský význam i komerční využití idejí, jež jsou strukturálně cizí ekonomice založené na penězích.

Základem metodologie kapitalismu je přitom apropriace (přivlastňování). Problém tak, že instituce (sdělovací

31